

MYSLIVECKÉ TRADICE

V nižší, tedy v bronzové úrovni, jsme si o tradicích povídali spíše obecně. Tématem stříbrného "MAM" bude myslivecká komunikace a dorozumívání. Řekneme si něco o myslivecké mluvě, naučíme se číst význam záloмок a představíme si trubačské signály, které jsou pro mysliveckou praxi nejen tradiční, ale také praktické a mnohdy stále nenahraditelné.

MYSLIVECKÁ MLUVA

Myslivci svoji zvláštní řeč používají již od středověku. Myslivecká mluva je asi tou nejznámější mysliveckou tradicí a používat její výrazy je povinností každého myslivce. Svoji mluvou myslivci hovoří při veškerých mysliveckých aktivitách, při lovech, v souvislosti s loveckou kynologií a je používána i v mysliveckých publikacích. Znalost myslivecké mluvy vypovídá o odborné vyspělosti myslivce a je výrazem úcty a lásky k přírodě.

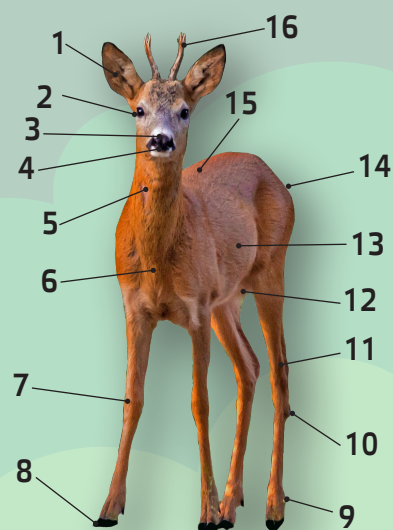
Slovník myslivecké mluvy je opravdu pestrý a bohatý. Najdeme v něm názvy týkající se zvěře, výbroje, výstroje a mysliveckého zařízení. Mluvou myslivci popisují také činnosti spojené s chovem a s péčí o zvěř.

Mysliveckou mluvou o zvěři

Jednoznačně největší část mysliveckého slovníku zaujímají výrazy spojené se zvěří. Obecně mysliveckou mluvou zvěř rozdělujeme podle pokryvu těla na **pernatou** na **srstnatou**, dále na **velkou** a **drobnou**, **spárkatou**, **parohatou** a **rohatou**, **hájenou** a **nehájenou**, **černou** a **červenou**. Podle prostředí hovoříme o zvěři **polní**, **lesní** a **vodní**. Podle věku je zvěř **mladá**, **stará** a **přestárlá**. O mrtvé zvěři myslivci hovoří jako o zvěři **zhaslé** nebo **padlé**.

Krásnými označeními jsou pojmenovány také projevy chování zvěře. O zvěři můžeme slyšet, že **jistí**, **bádá**, **větří**, **ždímá**, **vytlouká**, **říjí**, **honcuje**, **toká**, **kaňkuje**, **přebarvuje**, **přepeřuje**, **klade**, **metá**, **vytahuje**, **buchtuje**, **červíkuje**, **hřaduje**, atd. Hlasové projevy zvěře potom popisujeme například jako **kodrcání**, **trylkování**, **brkání**, **skolení**, **čirikání**, **káchání**, **houkání**, **troubení**, **bekání**, **rochání**, **předení**, **mrmlání**, **kvičení**, **vřeštění**, atd. Myslivecká mluva popisuje i jednotlivé části těl všech druhů naší zvěře. Na kompletní výčet mluvy zde ale máme opravdu málo místa. Pro představu si alespoň na ukázkou představíme výrazy myslivecké mluvy popisující srnce obecného:

Samec je **srnec**, samice **srna**, mladá je **čiplenka**, mládě **srnče**, **srneček**, **srnečka**. Srst obnovuje **línáním**, **přebarvuje**. Má zakrnělou **kelku**. Pachové žlázy jsou **pucky**, krev je **barva**, maso **zvěřina** či **srnčina**, tuk **běl**. Výměty jsou **trus** a **hrudky**, **ždímá rez**. Na **pučnicích** srnci vyrůstají **parůžky**, které **vytlouká** z **lýčí** a po shoení jim říkáme **shozy**. Podle parůžků může být srnec **paličkáč**, **knoflíkáč**, **špičák**, **vidlák**, **šesterák**, někdy i **osmerák** a **desaterák**. Srncí zvěř **jistí**, **bádá**, zrakem **pátrá**, sluchem **bystří**, čichem **větří**. Při zneklidnění **beká**, srna v říjí **píská**, srnčata **piští**. Dobu páření označujeme jako **říjí**, během které srnec **hledá** srnu a potom ji **pokládá**. Srna je **těžká** a **klade** srnčata. Více kusů tvoří **tlupu** a pohybují se po **ochozech**. Z krytu **vytahuje**, zpátky **zatahuje**. Srnec **hrabákuje** a škodí **okusem**.

Popis: 1- slecho, 2 - světlo, 3 - větrník, 4 - svírák, 5 - krk, 6 - hrud', 7 - přední běh, 8 - spárky, 9 - paspárky, 10 - pucky, 11 - zadní běh, 12 - střepec, 13 - břicho, 14 - obřitek, 15 - hřbet s bedry, 16 - parůžky

ZÁLOMKY

Záloмки jsou němou mysliveckou mluvou a patří rovněž mezi zvyky používané v myslivecké praxi. Jsou to větvičky označující místo a dění, které používáme při společných i osamělých lovech. Naučíme se poznávat alespoň 5 nejčastějších:

- 1 - hlavní**, velikosti paže, oloupaný z kůry, položený na zemi rubem nahoru upozorňuje na další značky.
- 2 - nástřelový**, velikosti paže, zapíchnutý kolmo do země, označuje místo nástřelu.
- 3 - stanovištní**, velikosti paže, má olámané větvičky až na pár koncových, zapíchnutý do země, označuje pozici střelce.
- 4 - výstražný**, ostrouhaný z kůry, ohnutý do oblouku, zavěšený na kmenu, upozorňuje na zařízení, na nebezpečí nebo označuje místo, kam se v daný čas nechodí.
- 5 - čekací**, dva záloмки velikosti paže, položené na zemi křížem rubem nahoru, znamená "počkej zde!".

MYSLIVECKÉ TROUBENÍ

Původ, význam a používání mysliveckého troubení známe už z bronzového odznaku. Na stříbrné úrovni bychom však své znalosti měli rozšířit, a to hlavně v praktické oblasti. Zaměříme se tedy na troubené signály používané při loveckých akcích, které nám značně pomáhají s organizací a bezpečností na společných lovech. Myslivci musejí tyto signály dobře znát, aby na ně mohli správně reagovat. Znat také ale musí troubení na výřadech a vytrubované hlaholy úlovků a současně to, jak se v takových případech správně chovat. Během troubení na výřadu smekneme klobouk, nerušíme a mlčky posloucháme ve vzpřímeném postoji se zbraní na levém rameni, vždy čelem k ulovené zvěři.

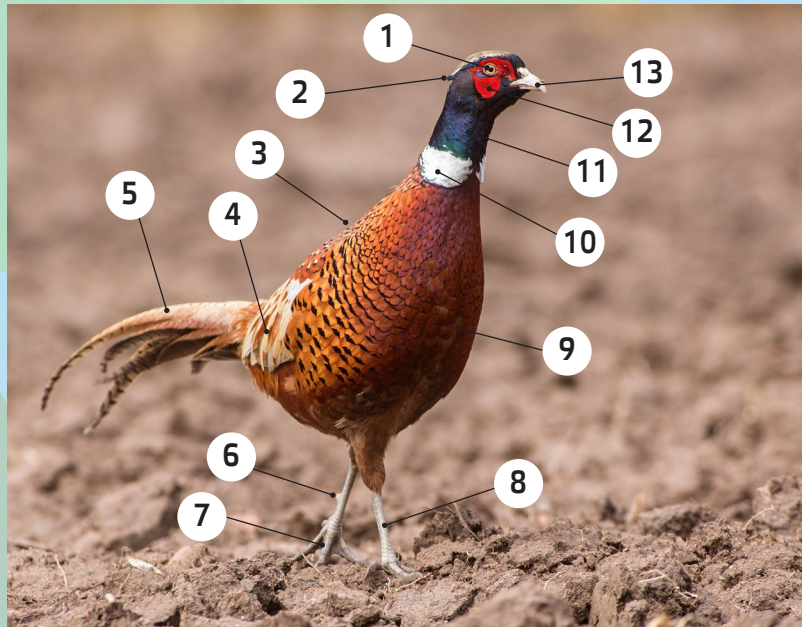
TRUBAČSKÉ DESATERO

Prof. Ing. Antonín Dyk vydal v roce 1936 soubor loveckých signálů, návěstí a hlaholů, které dnes představují závazný notový materiál, označovaný jako "Trubačské desatero".

Obsahuje návěstí "Pozor!" a "Pozor si dej!", signály "Počátek honu", "Konec honu", "Počátek leče", "Konec leče", "Velká přestávka" a "Konec přestávky". Jsou zde také povely "Zastavit!", "Pokračovat!", "Postupovat rychleji!" a "Postupovat pomaleji!". Z pozdravů potom "Lovu zdar!", "Všeobecné vítání" a "Loučení". Na počest ulovené zvěře se troubí hlaholy, přičemž A. Dyk uvádí hlaholy pro jelena, srnce, daňku, muf-lona, kamzíka, černou zvěř, tetřeva, bažanta, pro pernatou zvěř a "škodnou". Na výřadu se troubí "Halalí".

Prověřte si znalosti mysliveckých tradic

Pojmenuj části těla zvěře na obrázku mysliveckou mluvou

1 - světlo, 2 - růžky, 3 - hřbet, 4 - letka, 5 - klín, 6 - ostruha, 7 - prsty, 8 - stoják, 9 - hruď, 10 - obojek, 11 - krk, 12 - poušky, 13 - klovec

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13

Popište, co nám říkají záločky na připojených snímcích?

1 - Nástřelový zálomek, označuje místo, kde stála zvěř v okamžiku zasažení střílou, tedy místo nástřelu.
2 - Stopový zálomek, ukazuje směr odskoku zvěře, v tomto případě "aň odskokla dolva".
3 - Vystřažený zálomek, upozorňuje na zařízení, nebezpečí nebo místo, kam chceme zakázat vstup.

... kontrolní otázky:

1. Do jaké doby přibližně sahá historie myslivecké mluvy?
2. Jaké nástroje používají myslivečtí trubači?
3. Co je myslivecká latina?
4. Co označujeme tzv. němou mysliveckou mluvou?
5. Jakou velikost má mít nástřelový zálomek?
6. Co jsou a kde najdeme "pucky"?
7. Jak rozdělujeme zvěř podle pokryvu těla?
8. Jaký je rozdíl mezi zálomkem a úlomkem?
9. Jak se myslivci chovají na výřadu při troubení?
10. Jak říkáme skladbám troubeným na počest ulovené zvěře?

Nápověda:

1. Sředověk.
2. Borlice, lesnice, (parforsní roh).
3. Humorné vyprávění s nadsázkou.
4. Záločky.
5. Velikost paže.
6. Pachové žlázy na zadním běhu srnce.
7. Srstnatá a pernatá.
8. Zálomek je myslivecká značka. Úlomek symbolizuje spojení myslivce se zvěří a s přírodou, souvisí s počty ulovené zvěři.
9. Mají smeknuto, neruší, stojí čelem ke zvěři se zbraní na levém rameni.
10. Hlaholy.

Tip na praktické úkoly:

1. Už jste slyšeli znělku Českomoravské myslivecké jednoty? Že ne? Tak to ale musíte rychle napravit. Má krásnou melodii a moc hezká slova. Poslechněte si ji a zkuste se ji třeba i naučit zpívat. Spolu s dalšími skladbami ji najdete na <http://www.trubacsketrio.cz/>
2. Rozeznáte základní signály z trubačského desatera? Naučit se je není až tak složité. Jsou dobře rozeznatelné a snadno zapamatovatelné. Vyzkoušejte si to na webu Klubu trubačů: <http://trubaci.cz/nahravky-a-noty/>

Vysvětlete si...

- Popis hlavních druhů zvěře mysliveckou mluvou.
- Další druhy záloček (směrový, stopový).
- Rozdíly a použití hudebních nástrojů používaných mysliveckými trubači.
- Proč je důležité udržovat myslivecké tradice.
- Projděte a vysvětlete si základní pojmy z myslivecké mluvy.

Stříbrný odznak

Stříbrný odznak za myslivecké tradice může získat adept, který prokáže znalosti myslivecké mluvy, umí mluvou popsat běžné druhy zvěře a hlavní myslivecké činnosti. Adept by měl znát význam nejpoužívanějších záloček, rozpoznat základní troubené signály trubačského desatera a vysvětlit význam mysliveckého troubení.

Tyto pracovní listy a další materiály k projektu mAm můžete najít, stáhnout a vytisknout na internetových stránkách časopisu

www.myslivost.cz/mam

